

Ιμπεριαλισμός και Κυπριακό: Σχόλιο στο άρθρο του Γ. Χαραλάμπους (Ηλεκτρονικό Άρθρο)

Ιστορικό σημείωμα

Αυτό το ηλεκτρονικό άρθρο δημοσιεύτηκε τον Φλεβάρη του 2014 στην ηλεκτρονική σελίδα της [Αγκάρας](#).

Περιεχόμενο

12 Φλεβάρη, 2014

Ιμπεριαλισμός και Κυπριακό: Σχόλιο στο άρθρο του Γ. Χαραλάμπους

Σε ένα πρόσφατο και αξιόλογο [κείμενο](#), ο Γ. Χαραλάμπους αναφέρθηκε με αφορμή το Κυπριακό στις λανθασμένες αντιλήψεις περί ιμπεριαλισμού που έχει μεταξύ άλλων και το ΑΚΕΛ και εμποδίζουν μια καλύτερη αντιμετώπιση της ανάλυσης και επίλυσης του Κυπριακού ζητήματος. Παραθέτουμε εδώ ένα εκτεταμένο κομμάτι

«Πέραν όμως από το αμιγώς πολιτικό θέμα των αντιφάσεων και ασυνεχειών, η μορφολογία αυτής της ιδεολογικής προσέγγισης (του ΑΚΕΛικού επιλεκτικού αντί-ιμπεριαλισμού) πάσχει από θεωρητικά κενά. Αυτό είναι αναμενόμενο, αφού το ΑΚΕΛ δεν έχει σε καμιά φάση της ιστορίας του (πόσο μάλλον μετά τα τέλη της δεκαετίας του 1990 όταν έπαψε να εκδίδεται το θεωρητικό του περιοδικό) επιδιώξει να διεξαγάγει μια σφαιρική ανάλυση του Κυπριακού σε συνάρτηση με τον αντί-ιμπεριαλισμό. Ο ιμπεριαλισμός, σύμφωνα με την λενινιστική παράδοση είναι 'ο καπιταλισμός σε εκείνο το στάδιο ανάπτυξης στο οποίο έχει διαμορφωθεί η κυριαρχία των μονοπωλίων και του χρηματιστικού κεφαλαίου· στο οποίο η εξαγωγή κεφαλαίων έχει αποκτήσει εξαιρετική σημασία· στο οποίο η διαίρεση του κόσμου μεταξύ των διεθνών τραστ έχει αρχίσει· στο οποίο η κατανομή όλων των περιοχών του πλανήτη από τις μεγαλύτερες καπιταλιστικές δυνάμεις έχει ολοκληρωθεί'. Το ΑΚΕΛ ουσιαστικά χρησιμοποιεί τη καουτσική θεώρηση του ιμπεριαλισμού, που εκλαμβάνει το φαινόμενο αυτό σαν την καταπίεση και εκμετάλλευση αδύνατων χωρών από ισχυρές. Τούτη η θεωρητική παράδοση εκφράζεται κυρίως μέσα από τη θεωρία της εξάρτησης (dependency theory). Ο Λένιν επέκρινε τον Κάουτσκι για αυτή του την ερμηνεία, εκλαμβάνοντάς την ως ιδιαίτερα στενή και ασύνδετη με τη μαρξιστική ανάλυση της συσσώρευσης κεφαλαίου. Η καουτσική θεώρηση, αντιθέτως με τη λενινιστική, σχεδόν αποκλείει από το αναλυτικό της πλαίσιο τις δυνάμεις και σχέσεις παραγωγής.

Ενώ η τρίτη σχολή θεωρεί ότι τα ξένα συμφέροντα δεν μπορούν να αφεθούν να επισκιάσουν τα τοπικά, δεν ακολουθείται καμιά ταξική ανάλυση των ιδίων των τοπικών συμφερόντων. Παρόλο που οι ιμπεριαλιστικές χώρες είναι ουσιαστικά τέτοιες διότι κυριαρχεί εντός τους το κεφάλαιο που έχει διεθνοποιηθεί, η τρίτη σχολή υποβαθμίζει, έως και αντικαθιστά, την ταξικότητα και τη σχέση της με τον εθνικισμό στην ίδια την Κυπριακή κοινωνία με την έννοια του 'δύσμοιρου και υπόδουλου

κυπριακού λαού'. Δεν μπορεί παρά να συμπεράνει κανείς ότι το τοπικό κεφάλαιο και οι ελληνοκύπριοι εθνικιστές θεωρούνται από την τρίτη σχολή ως λιγότερο πονηροί από τους ιμπεριαλιστές και οι πολιτικοί τους αντιπρόσωποι λιγότερο επικίνδυνοι, διότι δεν έχουν επεκτατικές βλέψεις. Αλλιώς δεν εξηγείται με ιδεολογικούς όρους η εμμονή σε συνεργασίες με το κέντρο.

Όπως το θέτουν η Σία Αναγνωστοπούλου και ο Αδάμος Ζαχαριάδης σε άρθρο τους στην 'Εποχή', η κυπριακή αριστερά αντιμετωπίζει τον ιμπεριαλισμό σχηματικά σαν 'μία μάχη μεταξύ «καλών» και «κακών» εθνών με στόχο τις πλουτοπαραγωγικές πηγές κάθε χώρας'. 'Πώς γίνεται, ωστόσο', συνεχίζουν, 'τμήματα της Αριστεράς να μπερδεύουν τις έννοιες του αντι-ιμπεριαλισμού και του διεθνισμού με τις θεωρίες των γεωπολιτικών συνωμοσιών και να παραδίδονται έτσι άνευ όρων στη λογική της «αταξικότητας των εθνικών ζητημάτων» που προωθεί ο εθνικισμός, προκειμένου να γείρει την πλάστιγγα της ταξικής πάλης προς όφελος μίας (ποιας άραγε...) τάξης;»

Σωστά κρίνει ως λανθασμένη και μη λενινιστική την θεώρηση του ιμπεριαλισμού σαν μια μάχη μεταξύ καλών και κακών εθνών για πλουτοπαραγωγικές πηγές (η μάχη αυτή υπάρχει, αλλά δεν είναι μόνο αυτό) και σωστά επικρίνεται η αταξική αντιμετώπιση των εθνικών ζητημάτων. Το παράδοξο όμως είναι ότι καταλήγει (όπως και οι συγγραφείς του άρθρου που παραπέμπει) σε παρόμοια αντιμετώπιση της λύσης του κυπριακού με αυτή της, ας πούμε, "αντι-ιμπεριαλιστικά λανθασμένης" αριστεράς (αυτή την λανθασμένη θεώρηση του ιμπεριαλισμού δεν την έχει μόνο το ΑΚΕΛ αλλά και σχεδόν όλη η υπόλοιπη αριστερά). Δηλαδή, φαίνεται να προκρίνει την αποδοχή μιας λύσης χωρίς να δίνουμε έμφαση στο ιμπεριαλιστικό στοιχείο, αφού, όπως αφήνει να εννοηθεί, αυτό έτσι κι αλλιώς θα υπάρχει. Καταλήγει λοιπόν ότι

«Εάν η έμφαση παραμείνει στους ιμπεριαλιστές ο στόχος της επανένωσης θα αντιμετωπίζεται όλο και με περισσότερη καχυποψία, οδηγώντας έτσι σε έδαφος άγονο για τη βιωσιμότητα της λύσης και για τις δυνατότητες κινητοποίησης της αριστεράς όταν έρθει η ώρα για δημοψήφισμα. Το κίνημα της επαναπροσέγγισης σήμερα έχει τη δυνατότητα να αποδεχτεί κάποιες διεθνείς πραγματικότητες που δεν μπορεί να αλλάξει μέσα στο μεσοπρόθεσμο μέλλον, έτσι ώστε ν'ανοίξει ο δρόμος για τη συντονισμένη, δικαιοδική προσπάθεια αποδόμησης και μετατροπής του κυπριακού status quo.»

Βλέπουμε λοιπόν, και σε αυτό και σε άλλα κείμενα, την αντιμετώπιση της επίλυσης σαν μια διαδικασία που είναι σαν τέτοια αδιάφορη με το πως υπάρχει μέσα στις ιμπεριαλιστικές σχέσεις και συμφέροντα, ταυτόχρονα με την παραδοχή τέτοιων καταστάσεων, τις οποίες όμως, ισχυρίζονται πρέπει να παραβλέψουμε σαν απλώς κάτι που βρίσκεται από πάνω μας. Σε αυτό το σημείο λοιπόν, ο Χαραλάμπους καταλήγει κι αυτός να χρησιμοποιεί την Καουτσική, όπως την ονομάζει, θεώρηση καταλήγοντας εκ των πραγμάτων στην ίδια θέση που προκρίνει συμμαχίες με άλλες δυνάμεις για την λύση του κυπριακού, αυτό δηλαδή που κριτικάρει στο ΑΚΕΛ. Γιατί Καουτσική θεώρηση; Γιατί οι συνεπαγωγές της παρομοιάζουν με μια θεώρηση που ο Κάουτσκι συνέλαβε μετέπειτα και ονόμασε "υπεριμπεριαλισμό". Με αυτή την εννοιολόγηση ο Κάουτσκι ισχυρίζεται ότι το διεθνές κεφάλαιο είναι τόσο συμπλεγμένο που συνιστά περίπου μια δύναμη, ένα διεθνές χρηματοπιστωτικό κεφάλαιο που μας εκμεταλλεύεται από κοινού (θυμίζει "αυτοκρατορία" των Νεγκρι-Χαρντ). Αυτός λοιπόν ο υπεριμπεριαλισμός δεν έχει ανισομετρία, εσωτερικές αντιθέσεις και αποτελεί στοιχείο σταθερότητας και ειρήνης μιας και συντονίζεται μόνο εναντίον της εργατικής τάξης και δεν πολεμά τον εαυτό του. Αφαιρεί λοιπόν την σημασία από τις ενδο-ιμπεριαλιστικές αντιθέσεις, την σημασία που μπορεί να έχουν, και το πως διαπλέκονται με το τοπικό επίπεδο. Όσον αφορά το κυπριακό λοιπόν θεωρείται ότι: ναι, ιμπεριαλιστικά συμφέροντα υπάρχουν, αλλά δεν μας αφορούν γιατί λύση-ξελύση θα ναι πάνω απ το κεφάλι μας τα ίδια και απaráλλαχτα, "αυτοί κάνουν το δικό τους, εμείς κάνουμε το δικό μας" κατά κάποιο τρόπο. Είναι όμως έτσι; Το τι θα περιέχει, σε ποιες συνθήκες και με βάση ποιους τοπικούς και διεθνείς συσχετισμούς σε σχέση με ποια συγκεκριμένα ιμπεριαλιστικά συμφέροντα θα επέλθει μια λύση, αυτά δεν αξίζουν εκτεταμένης ανάλυσης; το ποιες ιμπεριαλιστικές δυνάμεις και με ποιο τρόπο εμπλέκονται δεν θα επηρεάσει καθόλου την 'βιωσιμότητα' και την ειρηνική εξέλιξη της

εφαρμοσμένης λύσης; Αυτά όμως δεν τυγχάνουν καμιάς ανάλυσης και αντιμετωπίζονται σαν συνωμοσιολογικά. Σε αυτή την τροχιά του Καουτσικικού υπεριμπεριαλισμού κινούνται ακόμη πιο έντονα κείμενα όπως το εξής που γράφει ότι

«Οι ΗΠΑ ως η παγκόσμια ηγεμονική δύναμη μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο ήθελαν την Κύπρο στη δική τους τροχιά και επιρροή. Ήθελαν, οι όποιες μορφές λύσης του προβλήματος να έφερναν τη σταθερότητα και την ασφάλεια της δικής τους ηγεμονίας, μέσω της ειρηνικής συνύπαρξης της Ελλάδας και της Τουρκίας. Σε αυτή τη βάση υποστηρίζουν σήμερα το συμβιβασμό και τη λύση. Και εδώ θα φανεί η διαύγεια της Αριστεράς. Αν θα εκμεταλλευτεί δηλαδή τη βούληση των Μεγάλων για λύση για να κάνει τους δικούς της σχεδιασμούς σε μια Κύπρο αλλαγμένη».

Γράφει ο Λένιν σχετικά (χωρίς να κατευθύνουμε τους χαρακτηρισμούς του Λένιν προς τον αρθρογράφο)

«Όσο αγαθές κι αν είναι οι προθέσεις των άγγλων παπάδων ή του μελιστάλακτου Κάουτσκι, το αντικειμενικό, δηλαδή το πραγματικό κοινωνικό νόημα της θεωρίας τους, είναι ένα και μόνο ένα: η πιο αντιδραστική παρηγοριά των μαζών με τις ελπίδες ότι είναι δυνατόν να υπάρξει διαρκής ειρήνη στις συνθήκες του καπιταλισμού, με την απόσπαση της προσοχής τους από τις οξυμένες αντιθέσεις και τα ακανθώδη προβλήματα της σύγχρονης εποχής και τον προσανατολισμό της προσοχής τους προς τις απατηλές προοπτικές κάποιου δήθεν νέου μελλοντικού υπεριμπεριαλισμού.»

Το όλο και πιο διεθνοποιημένο κεφάλαιο και η καθολική κυριαρχία των ΗΠΑ μετά από το 1990 δεν πρόσφερε καμιά σταθερότητα και ειρήνη στις περιοχές όπου ενεπλάκη, πόσο μάλλον σήμερα που η κυριαρχία των ΗΠΑ τρέμει και το περιβάλλον είναι πιο ρευστό.

Δεν ξέρουμε την απάντηση σε αυτό το καίριο ζήτημα, δηλαδή το πως και με ποιο τρόπο θα μεταβληθούν οι περιφερειακές γεωπολιτικές συμμαχίες με την διαφαινόμενη λύση (πάντως ίδιες δεν θα μείνουν αν υπάρξει λύση) και με ποιο τρόπο και σε ποιο βαθμό θα εμπλέκεται η “νέα Κύπρος” σε αυτές τις εκρηκτικές καταστάσεις. Το ότι απλώς “θα εμπλέκεται” είτε με ή χωρίς λύση είναι προβληματική απάντηση που δεν κοιτάζει πιο συγκεκριμένα αν η νέα κατάσταση θα ωφελήσει την ειρήνη. Αλλά αυτό ακριβώς σαν κρίσιμο ζήτημα μελέτης παραγκωνίζεται και αφήνεται στους εθνικιστές. Περισσότερα για το κυπριακό προσεχώς...

[Χρειάζεται Τούρκικη Μετάφραση, Χρειάζεται Αγγλική Μετάφραση, Αγκάρρα \(Ομάδα\), Ηλεκτρονικά Άρθρα, Δεκαετία 2010-2019, 2014, Απροσδιόριστη Τοποθεσία, Κυπριακό Πρόβλημα](#)

From:

<https://movementsarchive.org/> - **Κυπριακό Κινηματικό Αρχείο**
Cyprus Movements Archive
Kıbrıs Sosyal Hareket Arşivi

Permanent link:

https://movementsarchive.org/doku.php?id=el:digital:agkarra:cyprob_comment

Last update: **2025/04/20 19:32**

